

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2015. gada 9. jūlijā*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 2003/88/EK — Darba laika organizēšana — Mācībās esošu ārstu darba laika organizēšana

Lieta C-87/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2014. gada 18. februārī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. van Beek* un *J. Enegren*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Īriju, ko pārstāv *E. Creedon* un *E. Mc Phillips*, kā arī *A. Joyce* un *B. Counihan*, pārstāvji, kuriem palīdz *D. Fennelly, barrister*,

atbildētāja.

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*] un A. Prehala [*A. Prechal*] (referente),

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 4. marta tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 19. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, nepiemērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīvas 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV L 299, 9. lpp.) normas attiecībā uz mācībās esošu ārstu, sauktu arī par

* Tiesvedības valoda – angļu.

“nekonsultējošiem slimnīcu ārstiem” (“non consultant hospital doctors”, turpmāk tekstā – “NCHD”), darba laika organizāciju, Īrija nav izpildījusi šīs direktīvas 3., 5., 6. panta un 17. panta 2. un 5. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 2 Direktīvas 2003/88 2. pantā “Definīcijas” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “darba laiks” ir jebkurš laikposms, kurā darba ņēmējs strādā darba devēja labā un veic savu darbu vai pilda pienākumus saskaņā ar valsts aktiem un/vai praksi;

[..]”

- 3 Šīs direktīvas 3. pantā “Ikdienas atpūta” ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka katram darba ņēmējam ir tiesības uz obligātu nepārtrauktu 11 stundu atpūtas laiku katrā 24 stundu laikposmā.”

- 4 Minētās direktīvas 5. panta “Nedēļas atpūtas laiks” pirmajā daļā ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka katrās septiņās dienās katrs darba ņēmējs ir tiesīgs uz 3 stundu obligātu nepārtrauktu atpūtas laikposmu plus 11 stundu ikdienas atpūtu, kā minēts 3. pantā.”

- 5 Atbilstoši Direktīvas 2003/88 6. pantam “Maksimālais nedēļas darba laiks”:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērota vajadzība aizsargāt darba ņēmēju drošību un veselību:

[..]

- b) vidējais darba laiks katram septiņu darba dienu laikposmam, ietverot virsstundu darba laiku, nepārsniedz 48 stundas.”

- 6 Šīs direktīvas 16. pantā “Bāzes laikposmi” ir paredzēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstis var noteikt bāzes laikposmu, lai piemērotu tostarp tās 5. un 6. pantu.

- 7 Direktīvas 2003/88 17. panta 2. un 5. punktā ir noteikts:

“2. Atkāpes no [...] 5. punkta var pieņemt ar normatīviem vai administratīviem aktiem vai ar koplīgumiem vai līgumiem starp darba devējiem un darba ņēmējiem nozarē, ar noteikumu, ka attiecīgiem darba ņēmējiem piešķir līdzvērtīgus kompensējošus atpūtas laikposmus vai izņēmuma gadījumos, kad objektīvu iemeslu dēļ nav iespējams piešķirt līdzvērtīgus kompensējošus atpūtas laikposmus, attiecīgajiem darba ņēmējiem tiek nodrošināta pienācīga aizsardzība.

[..]

5. Saskaņā ar šā panta 2. punktu var pieļaut atkāpes no 6. panta un 16. panta b) apakšpunkta attiecībā uz ārstiem mācībās, saskaņā ar šā punkta no otrā līdz septītajam apakšpunktam izklāstītajiem noteikumiem.

Ievērojot 6. panta pirmajā daļā minētās atkāpes, tiek atļauts piecu gadu pārejas laiks no 2004. gada 1. augusta.

Dalībvalstis vajadzības gadījumā var izmantot līdz diviem gadiem ilgu laiku, lai apzinātu grūtības, izpildot darba laika noteikumus attiecībā uz to atbildību par veselības pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu. [..]

Dalībvalstis vajadzības gadījumā var izmantot papildu laiku līdz vienam gadam, lai apzinātu īpašās grūtības, izpildot trešajā daļā minētās saistības. [..]

Dalībvalstis nodrošina, ka nekādā gadījumā iknedēļas darba stundu skaits nepārsniedz vidēji 58 stundas pirmajos trīs gados pārejas laikposmā, vidēji 56 stundas nākamajos divos gados un vidēji 52 stundas jebkurā atlikušajā laikposmā.

[..]

Ievērojot 16. panta b) apakšpunktu, pirmajā daļā minētās atkāpes tiek pieļautas ar noteikumu, ka atsauces laikposms nepārsniedz 12 mēnešus pārejas laikposma pirmās daļas laikā, kas norādīts piektajā daļā, un sešus mēnešus pēc tam.”

- 8 Šīs direktīvas 19. pantā “Ierobežojumi atkāpēm no bāzes laikposmiem” ir noteikts:

“Iespēja atkāpties no 16. panta b) apakšpunkta [..] nedrīkst noteikt tādu atsauces laikposmu, kas pārsniedz sešus mēnešus.

Tomēr dalībvalstīm ir iespēja, ievērojot vispārējos principus, kas attiecas uz darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību, objektīvu un tehnisku iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar darba organizēšanu, koplīgumiem vai līgumiem, kas noslēgti starp darba devējiem un darba ņēmējiem nozarē, atļaut noteikt bāzes laikposmus, kas nekādā gadījumā nepārsniedz 12 mēnešus.

[..]”

Īrijas tiesības

- 9 Ar 2004. gada noteikumiem, kas attiecas uz Eiropas Kopienām (darba laika organizēšana) (ārsti mācībās) (*European Communities (Organisation of Working Time) (Activities of Doctors in Training) Regulations 2004*, SI 2004, Nr. 494), kuros grozījumi izdarīti ar 2010. gada noteikumiem (SI 2010, Nr. 533; turpmāk tekstā – “2004. gada noteikumi”), Īrijas tiesībās ir paredzēts transponēt Direktīvu 2003/88 attiecībā uz *NCHD*.

Pirmstiesas procedūra

- 10 Uzskatot, ka attiecībā uz *NCHD* Īrija nav izpildījusi Direktīvas 2003/88 3., 5. un 17. pantā paredzētos pienākumus saistībā ar minimālo atpūtas laiku un tās 6. panta un 17. panta 5. punktā paredzētos pienākumus saistībā ar maksimālo nedēļas darba laiku, Komisija 2009. gada 23. novembrī nosūtīja šai dalībvalstij brīdinājuma vēstuli, uz kuru šī dalībvalsts atbildēja ar 2010. gada 25. janvāra vēstuli.

- 11 2011. gada 30. septembrī Komisija nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot Īriju darīt visu, kas vajadzīgs, lai divos mēnešos no šā atzinuma saņemšanas dienas izpildītu tajā izklāstītās prasības. Šī dalībvalsts uz to atbildēja ar 2012. gada 13. janvāra vēstuli.
- 12 Tā kā pēc papildu apmaiņas ar vēstulēm Komisija joprojām nebija apmierināta ar Īrijas sniegtajiem paskaidrojumiem, tā nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Ievada apsvērumi

- 13 Komisija precizē, ka šajā prasībā tā neapstrīd Direktīvas 2003/88 transponēšanu ar 2004. gada noteikumiem. Šī iestāde tomēr norāda, ka Īrijas valsts iestādes nepiemēro šos noteikumus, kā rezultātā šī dalībvalsts neizpilda šīs direktīvas 3., 5. un 6. pantā, kā arī 17. panta 2. un 5. punktā paredzētos pienākumus.
- 14 Savas prasības atbalstam Komisija atsauca uz to, ka, lai atrisinātu domstarpības par *NCHD* darba laiku, *Irish Medical Organisation* (Īrijas Ārstu federācija, turpmāk tekstā – “*IMO*”), kura pārstāv visus Īrijas teritorijā praktizējošos ārstus, un *Health Service Executive* (Veselības dienestu pārvalde, turpmāk tekstā – “*HSE*”), valsts institūcija, kas pārstāv veselības aprūpes iestādes, 2010. gada 22. janvārī parakstīja strīdu regulējošu nolīgumu, kuram pielikumā ir pievienots starp šīm pašām pusēm noslēgts koplīgums (turpmāk tekstā – “koplīgums”), kā arī attiecībā uz *NCHD* paredzēts tipveida darba līgums (turpmāk tekstā – “tipveida darba līgums”).
- 15 Komisija uzskata, ka koplīguma 3. noteikuma a) un b) punkts, kā arī dažas tipveida darba līguma 5. noteikuma normas ir pretrunā Direktīvas 2003/88 noteikumiem. Vairāki ziņojumi par šīs direktīvas ieviešanu un *IMO* paziņojums apstiprinot tajā paredzēto pienākumu neizpildi praksē.

Par pirmo iebildumu – Direktīvas 2003/88 neievērošanu koplīguma 3. noteikuma a) punktā

- 16 Ar pirmo iebildumu Komisija uzskata, ka ar koplīguma 3. panta a) punktu, saskaņā ar kuru dažas *NCHD* mācību stundas nedrīkst uzskatīt par “darba laiku”, ir pārkāpta Direktīva 2003/88. Tā uzskata, ka, ciktāl šie mācību pasākumi ir noteikti mācību programmā un noris šajā programmā noteiktā vietā, šīs direktīvas piemērošanas nolūkā tiem ir jātiek uzskaitītiem kā “darba laikam”.
- 17 Īrija apgalvo, pirmkārt, ka šīs mācību stundas pieder pie “aizsargātā” mācību laika, kurā *NCHD* nav pieejami savu profesionālo pienākumu veikšanai. Otrkārt, šī dalībvalsts uzskata, ka attiecības starp *NCHD* un viņu mācību iestādi ir atšķirīgas no tām, kas pastāv starp *NCHD* un viņu darba devēju. *NCHD* mācību prasības neesot viņu darba neatņemama sastāvdaļa. Darba devējs nevadot šādu mācību norisi, nenosakot ne pasākumus, kuri *NCHD* ir jāīsteno šo mācību gaitā, ne arī *NCHD* izaugsmi tajā un nenosakot mācību vietu.
- 18 Šajā ziņā nav strīda par to, ka saskaņā ar koplīguma 3. panta a) punktu par darba laiku nav uzskatāmas mācību stundas, kuras minētas koplīguma 1. pielikuma 1. punktā, atbilstoši kuram:

“Var tikt identificētas trīs mācību stundu kategorijas:

- A) mācību programmā noteiktās plānotās un aizsargātās mācību stundas ārpus darba vietas;
- B) plānotie izglītojošie un mācību pasākumi, kas tiek organizēti darba vietā regulāros intervālos (reizi nedēļā/divās nedēļās), tādi kā konferences, zinātniskas tikšanās, kā arī pārskatu sniegšana par saslimstību un mirstību;

C) pētniecības, izpētes utt. pasākumi.”

- 19 Tiesas sēdē tika minēts, ka šo mācību stundu ilgums ir dažāds, no 2 stundām un 30 minūtēm līdz 17 stundām mēnesī atkarībā no mācību posma, kurā atrodas *NCHD*, un attiecīgajiem pasākumiem. Komisija replikas rakstā ir precizējusi, ka koplīguma 1. pielikuma 1. punkta A) un B) apakšpunktā minētās mācību stundas (turpmāk tekstā – “A un B mācību stundas”), izņemot minētā 1. punkta C) apakšpunktā norādīto stundu kategoriju, ir jāuzskata par “darba laiku” Direktīvas 2003/88 2. panta 1. punkta izpratnē.
- 20 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, pirmkārt, darba laika perioda, kad darba ņēmējs atrodas savā darba vietā, klasificēšana par “darba laiku” Direktīvas 2003/88 izpratnē nevar būt atkarīga no darba ņēmēja pienākuma būt darba devēja rīcībā (spriedums *Dellas* u.c., C-14/04, EU:C:2005:728, 58. punkts, kā arī rīkojums *Grigore*, C-258/10, EU:C:2011:122, 53. punkts).
- 21 Noteicošais faktors ir fakts, ka darba ņēmējs ir spiests fiziski atrasties darba devēja noteiktajā vietā un būt pieejams darba devējam, lai vajadzības gadījumā varētu uzreiz sniegt attiecīgos pakalpojumus (spriedums *Dellas* u.c., C-14/04, EU:C:2005:728, 48. punkts, kā arī rīkojumi *Vorel*, C-437/05, EU:C:2007:23, 28. punkts, un *Grigore*, C-258/10, EU:C:2011:122, 53. punkts).
- 22 Otrkārt, tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde un jāiesniedz Tiesai nepieciešamie pierādījumi, lai tā varētu pārbaudīt, vai ir notikusi valsts pienākumu neizpilde, un Komisija nevar balstīties ne uz kādiem pieņēmumiem (it īpaši skat. spriedumu Komisija/Polija, C-356/13, EU:C:2014:2386, 104. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 Turklāt it īpaši attiecībā uz iebildumu par valsts tiesiskā regulējuma ieviešanu valsts pienākumu neizpildes pierādīšanas pienākums prasa iesniegt īpaša rakstura pierādījumus salīdzinājumā ar tiem, kuri parasti tiek ņemti vērā saistībā ar prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, kas attiecas tikai uz valsts tiesību normas saturu, un šajos apstākļos valsts pienākumu neizpildi var konstatēt, tikai pietiekami dokumentēti un detalizēti pierādot, ka valsts iestādes ir īstenojušas praksi, kurā tās tiek vainotas un par ko attiecīgā dalībvalsts saucama pie atbildības (skat. spriedumus Komisija/Belģija, C-287/03, EU:C:2005:282, 28. punkts, un Komisija/Vācija, C-441/02, EU:C:2006:253, 49. punkts).
- 24 Vispirms ir jānorāda, ka Komisija nav apstrīdējusi Īrijas sniegtos paskaidrojumus par to, ka attiecīgās mācību stundas ir “aizsargātais” mācību periods, kurā *NCHD* nav pieejami medicīnisko pakalpojumu sniegšanai pacientiem. Komisija savukārt uzskata, ka *NCHD* mācību pasākumi ir viņu darba neatņemama sastāvdaļa, jo viņiem minētie pasākumi ir jāveic atbilstoši viņu darba līgumam.
- 25 Šajā ziņā ir jānorāda, kā ir norādījusi Īrija un kas nav ticis apstrīdēts, ka attiecības starp *NCHD* un viņu mācību iestādi ir atšķirīgas no tām, kas pastāv starp *NCHD* un viņu darba devēju. It īpaši tiesas sēdē Komisija nevarēja pamatot savu apgalvojumu par to, ka attiecīgajām mācību iestādēm un *NCHD* darba devējiem ir jābūt attiecināmiem uz valsti, kas esot vienīgais *NCHD* darba devējs Direktīvas 2003/88 izpratnē.
- 26 Šajos apstākļos Komisijas minētais apstāklis, ka A un B mācību stundas prasa “mācību programma” un ka tās notiek “šajā programmā” noteiktajā vietā, neļauj uzskatīt, ka *NCHD* ir jābūt fiziski klāt darba devēja noteiktajā vietā un jābūt gatavam strādāt darba devēja labā, lai vajadzības gadījumā nekavējoties varētu sniegt atbilstošos pakalpojumus šī sprieduma 21. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.
- 27 Šo konstatējumu turklāt neapšaubā Komisijas izdarītā atsauce uz tipveida darba līguma 6. un 8. noteikumu.
- 28 Attiecībā uz 6. noteikumu, kurā uzskaitīti *NCHD* pienākumi un uzdevumi viņu darba līguma ietvaros, Komisija nav pierādījusi, ka viņiem saskaņā ar minēto noteikumu ir mācību pienākums.

- 29 Tāpat attiecībā uz tipveida darba līguma 8. noteikumu, atbilstoši kuram darba devējam “saskaņā ar 2007. gada Praktizējošo ārstu likumā (*Medical Practitioners Act 2007*) noteiktajām prasībām vajadzības gadījumā ir jāatvieglo ar *NCHD* pienākumiem saistīto mācību/kompetences nodrošināšanas prasību izpilde” un *NCHD* piedalās mācībās “saskaņā ar [minētā likuma] prasībām”, Komisija nav pierādījusi, ka šim noteikumam būtu kāda cita nozīme, nevis tā, kuru aizstāv Īrija un saskaņā ar kuru minētajā noteikumā ir vienīgi pārņemtas šajā likumā noteiktās prasības, un ar to nav nedz ieviesti, nedz noteikti īpaši darba pienākumi mācību jomā.
- 30 Visbeidzot, Komisija nav iesniegusi pierādījumus, lai atbalstītu savu apgalvojumu, kuru apstrīd Īrija un saskaņā ar kuru *NCHD* riskē ar to, ka viņu darba devējs viņus atlaidīs, ja viņi nepabeidz mācības saskaņā ar A un B mācību stundām.
- 31 No iepriekš minētā izriet, ka šādos apstākļos Komisija nav pierādījusi, ka A un B mācību stundas ir “darba laiks” Direktīvas 2003/88 izpratnē. Tādējādi tā attiecībā uz koplīguma 3. noteikuma a) punktu nav pierādījusi, ka pastāv šai direktīvai pretēja prakse. Šajos apstākļos pirmais iebildums ir jānoraida.

Par otro iebildumu – Direktīvas 2003/88 neievērošanu koplīguma 3. noteikuma b) punktā

- 32 Ar otro iebildumu Komisija norāda, ka koplīguma 3. noteikuma b) punkts, saskaņā ar kuru “to *NCHD* atsaucēs laikposms, kuru darba līgumi pārsniedz divpadsmit mēnešus, ir jānosaka no sešiem līdz divpadsmit mēnešiem”, ir pretrunā Direktīvas 2003/88 normām. Komisija atzīst, ka šīs direktīvas 19. pantā ir paredzēta iespēja, ka atbilstoši koplīgumiem atsaucēs laikposms, lai aprēķinātu maksimālo nedēļas darba laiku, nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus. Šī iestāde tomēr atgādina, ka šāds pagarinājums atbilstoši minētajai normai ir iespējams, tikai ievērojot darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības principus, un objektīvu un tehnisku iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar darba organizēšanu.
- 33 Īrija savā aizstāvībā uzskata, ka atsaucēs laikposma pagarināšana no sešiem līdz divpadsmit mēnešiem attiecībā uz *NCHD*, kuru darba līgums pārsniedz divpadsmit mēnešus, ir saderīgs ar šo pašu direktīvu, it īpaši tās 19. pantu. Tā uzsver, ka attiecīgajā koplīgumā ir minēts objektīvs iemesls vai iemesls, kas saistīts ar darba organizēšanu un kurš prasa pagarināt atsaucēs laikposmu, proti, *HSE* bažas attiecībā uz tās tiesībām norīkot *NCHD* dežūras pietiekami elastīgā veidā, lai pilnībā izpildītu savus tiesību aktos noteiktos pienākumus.
- 34 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija, atzīstot, ka atsaucēs laikposms var tikt noteikts līdz divpadsmit mēnešiem saskaņā ar Direktīvas 2003/88 19. pantu, vienīgi atgādina šādas pagarināšanas nosacījumus, nekādi nepaskaidrojot, kādēļ – pretēji Īrijas apgalvotajam – šie nosacījumi neesot izpildīti šajā lietā.
- 35 Šajos apstākļos Komisija attiecībā uz koplīguma 3. noteikuma b) punktu nav pierādījusi, ka pastāv Direktīvai 2003/88 pretēja prakse. Līdz ar to otrais iebildums ir jānoraida.

Par trešo iebildumu – Direktīvas 2003/88 neievērošanu dažās tipveida darba līguma 5. noteikuma normās

- 36 Izvirzot trešo iebildumu, Komisija uzskata, ka dažas tipveida darba līguma 5. noteikuma normas ir pretējas Direktīvai 2003/88. Pirmkārt, tā atsaucas uz šī tipveida darba līguma 5. noteikuma a) punktu, saskaņā ar kuru darba pamatnedēļa ir 39 stundas, kā arī uz šī līguma 5. noteikuma e) un f) punktu, kuros ir aizliegts pieprasīt *NCHD* strādāt vairāk nekā 24 stundas nepārtraukti uz vietas un kuros ir paredzēts, ka darba devējs nodrošina, ka *NCHD* nestrādā nepārtraukti 24 stundu darba laikposmā vairāk nekā piecas reizes, ja vien nav izņēmuma apstākļu. Šī iestāde uzskata, ka neviens apstāklis nenorāda uz to, ka ārstiem ir tiesības uz Direktīvā 2003/88 ieviesto minimālo ikdienas un nedēļas atpūtas laiku, kā arī uz līdzvērtīgu kompensējošo atpūtas laikposmu.

- 37 Otrkārt, Komisija atsaucas uz tipveida darba līguma 5. noteikuma i) punktu, saskaņā ar kuru *NCHD* var tikt prasīts strādāt papildu stundas (dežūras uz vietas) papildus viņu 39 darba stundām, veikt dežūras ārpus [ārstniecības iestādes] atrašanās vietas un ārpus pamatstundām un/vai papildu stundām, kuras noteicis ārstniecības iestāžu direktors/darba devējs, un strādāt papildus tām stundām, kuras nostrādātas dežūrās atkarībā no pakalpojuma vajadzībām, pat ja darba devējam ir jāizmanto šī iespēja izņēmuma kārtā. Šī iestāde uzskata, ka nepastāv nekāds tiešs ierobežojums attiecībā uz kopējo nedēļas darba laika ilgumu.
- 38 Komisija uzsver, ka dalībvalstīm, transponējot un ieviešot direktīvu, ir jāizstrādā skaidrs atbilstošo tiesību normu ietvars, kas personām ļauj uzzināt savas tiesības. Tipveida darba līguma 5. noteikumā neesot paredzēts šāds atbilstošo tiesību normu ietvars. Šo konstatējumu turklāt apstiprinot tipveida darba līguma 5. noteikuma m) punkts, saskaņā ar kuru “darbs ārpus līgumā paredzētā ietvara nav atļauts, ja, summējot ar šo darbu saistīto darba laiku un ar jebkuru citu darbu saistīto darba laiku, tiek pārsniegts maksimālais nedēļas darba laika ilgums, kas definēts [2004. gada noteikumos]”. Šī iestāde uzskata, ka šī norma norādot, *a contrario*, ka 2004. gada noteikumos paredzētie ierobežojumi nav piemērojami tipveida darba līgumam.
- 39 Īrija uzskata, ka, lai arī 2004. gada noteikumos un Direktīvā 2003/88 paredzētā aizsardzība nav minēta tipveida darba līguma ievadā, tā ir šī līguma neatņemama sastāvdaļa atbilstoši 2010. gada 22. janvāra strīdu regulējošajam nolīgumam. Katrā ziņā šī aizsardzība esot saistoša *NCHD* darba devējiem saskaņā ar 2004. gada noteikumiem.
- 40 Šī dalībvalsts uzskata – tas, ka Komisija balstās uz dažām atsevišķām tipveida darba līguma 5. noteikuma normām, pārkāpj skaidro atbilstošo tiesību normu ietvaru, kurā iekļaujas vispārīgi šis līgums un it īpaši tā normas. Attiecībā uz tipveida darba līguma 5. noteikuma m) punktu Īrija uzskata, ka šajā normā ir paredzēta tieša darba laika robežu, kuras noteiktas 2004. gada noteikumos, aizsardzība.
- 41 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka normām, ar kurām tiek transponēta direktīva, ir jāļauj personām atsaukties uz skaidru, precīzu un nepārprotamu tiesību normu ietvaru (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Īrija, C-282/02, EU:C:2005:334, 80. punkts).
- 42 Šajā prasībā Komisija tomēr neapstrīd Direktīvas 2003/88 transponēšanu ar 2004. gada noteikumiem. Tā, atsaucoties it īpaši uz dažām tipveida darba līguma 5. noteikuma normām, vienīgi norāda, ka šie noteikumi netiek piemēroti praksē.
- 43 Turklāt lietas dalībnieku vidū nav strīda par to, ka atbilstošās tiesību normas, kuras izriet no tiesiskā regulējuma, ar kuru ir transponēta Direktīva 2003/88, proti, no 2004. gada noteikumiem, ir skaidras un katrā ziņā piemērojamas.
- 44 Šajos apstākļos Komisijai, atsaucoties uz dažām atsevišķām tipveida darba līguma 5. noteikuma normām, kuru precīza piemērošanas joma šobrīd ir starp lietas dalībniekiem esošas diskusijas priekšmets, nav izdevies pierādīt, ka pastāv prakse, kura ir pretēja Direktīvai 2003/88. Tādējādi trešais iebildums ir jānoraida.

Par vairākiem uzraudzības ziņojumiem un IMO paziņojumu

- 45 Komisija arī atsaucas uz vairākiem ziņojumiem par Direktīvas 2003/88 ieviešanas uzraudzību, kurus 2013. un 2014. gadā bija sagatavojušas Īrijas iestādes un kuri tika darīti zināmi Komisijai, kā arī uz *IMO* paziņojumu, no kura, tāsprāt, izriet, ka, pat ja ir ticis panākts progress Direktīvas 2003/88 piemērošanā, Īrija joprojām nav pilnībā izpildījusi šajā direktīvā paredzētos pienākumus.

- 46 Īrija piebilst, ka praksē nav bijis iespējams sasniegt pilnībā Direktīvai 2003/88 saderīgu stāvokli visos gadījumos, bet tā apstrīd, ka tas ir tādēļ, ka tā nav izpildījusi pienākumu veikt vajadzīgos pasākumus šāda stāvokļa sasniegšanai. Īrija uzsver, ka tā ir izrādījusi nepārtrauktus un saskaņotus centienus, lai sasniegtu pilnīgu saderību praksē, un ka tā turpina tikt galā ar visiem neizpildes gadījumiem, tostarp izmantojot finansiālas sankcijas.
- 47 Šī dalībvalsts uzskata, ka ar Komisijas argumentu būtībā tiek atkārtoti apstiprināts, ka fakts vien, ka tiesiskais regulējums, ar kuru ir transponēta Direktīva 2003/88, netiek ievērots visos gadījumos attiecīgajā jomā, ir pietiekams, lai pamatotu konstatējumu par to, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi Savienības tiesībās paredzētos pienākumus.
- 48 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija savā prasības pieteikumā nav precizējusi, vai tā atsaucas uz attiecīgajiem uzraudzības ziņojumiem un paziņojumu vienīgi kā uz problēmu, kuras ir radījis apgalvotais Direktīvas 2003/88 pārkāpums, kurš izriet no koplīguma 3. noteikuma a) un b) punkta un dažām tipveida darba līguma 5. noteikuma normām, ilustrāciju vai arī kā uz autonomu šīs direktīvas nepiemērošanas praksē gadījumu.
- 49 Katrā ziņā nepietiek, ka Komisija atsaucas uz attiecīgajiem uzraudzības ziņojumiem un *IMO* paziņojumu, lai pierādītu, ka Īrija nav piemērojusi Direktīvu 2003/88. Kā izriet no šī sprieduma 22. un 23. punktā atgādinātās judikatūras, tai ir arī jāpierāda, ka šai direktīvai iespējami pretējā prakse tādā vai citādā veidā var tikt attiecināta uz Īriju, un tā nevar balstīties uz kaut kādu pieņēmumu.
- 50 Šajā lietā Komisija šajā ziņā vienīgi ir norādījusi, ka *HSE* ir valsts veidojums. Tomēr tā nav paskaidrojusi šīs iestādes nozīmi, kā tikai to, ka tā ir parakstījusi šī sprieduma 14. punktā minēto strīdu regulējošo nolīgumu, kuram ir pievienots koplīgums un tipveida darba līgums. Kā izriet no šī sprieduma 16.–44. punkta, šī iestāde nav pierādījusi, ka šie abi pēdējie minētie dokumenti veido Direktīvai 2003/88 pretēju praksi.
- 51 No visa iepriekš minētā izriet, ka Komisija nav pierādījusi, ka Īrijā pastāv prakse, kura ir pretēja Direktīvas 2003/88 3., 5., 6. pantam un 17. panta 2. un 5. punktam attiecībā uz *NCHD* darba laika organizēšanu.
- 52 Tādējādi prasība ir noraidāma.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Īrija ir prasījusi piespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai šis spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) prasību noraidīt;**
- 2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]